

Noortje van Lith - Pauline Gransier

3 november 2019

Aan de voorzitter en de leden van de vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid in de Tweede Kamer

CC: de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevr. drs. T. van Ark

Geachte Kamerleden,

Woensdag 30 oktober heeft u het wetsvoorstel tot wijziging van de Wajong behandeld. In het debat is vooral in de beantwoording van de staatssecretaris een mist opgetrokken. De FNV, LCR, Ieder(in), Wij staan op!, CNV, VCP, SWOM, de minister voor Gehandicaptenzaken, Noortje van Lith en anderen, hechten er zeer aan om vanuit onze gezamenlijke betrokkenheid en onze (ervarings)deskundigheid opheldering geven. Hieronder vindt u puntsgewijs onze reactie op de onderwerpen waarop naar ons oordeel onduidelijkheid is ontstaan. We beginnen elke onduidelijkheid met een citaat van staatssecretaris van Ark (cursief) uit het debat.

Zaagtand

'De regelingen pakken voor sommige Wajongers gunstig uit en voor anderen Wajongers juist niet. Een wijziging aanbrengen is daarom per definitie een balanceeract. Ik zeg het de heer De Jong na, die er in zijn termijn aan refereerde: alles wat je wijzigt in een regeling waar men zo afhankelijk van is, leidt tot zorgen, onzekerheid en soms ook angst'.

'Ik ben nu twee jaar staatssecretaris en ik vind het vreselijk om te zien hoe elke dag weer op het ministerie in de inbox en de postbus berichten en gesprekken binnenkomen over de zorgen en de frustraties die mensen hebben. Vanuit uw Kamer heeft u een aantal van deze berichten gedeeld. Welke mij persoonlijk zeer aansprak, was een brief van een terecht boze en verontwaardigde Wajonger die sinds zijn achttiende in de Wajong zit, nu ruim elf jaar. Hij heeft meerdere malen geprobeerd aan het werk te komen. Elke keer komt hij er financieel en mentaal slechter uit'.

'Daarnaast hebben de bijna 30.000 oWajongers die aan de kant staan last van de zaagtand. Die is hier ook al meerdere malen voorbijgekomen'.

Reactie: Deze hartenkreten zijn het gevolg van de zaagtand in de oWajong. Het is betreurenswaardig dat deze jonggehandicapten niet gewezen zijn op de mogelijkheid om over te stappen naar de nWajong. Dan was hun probleem opgelost binnen de huidige wetgeving. Zij waren dan in de voortgezette werkregeling nWajong terecht gekomen en hun loon zou dan zijn aangevuld tot het WML. Daar is dus geen ander stelsel voor nodig zoals gesuggereerd wordt.

Functieloon

'Wajongers die een hoog functieloon hebben en relatief veel uren werken, kunnen meer verdienen dan het wettelijk minimumloon.

Wel is het zo — daar wil ik ook eerlijk over zijn — dat de meeste Wajongers geen fulltimebaan aankunnen en ook een functie hebben die vaak op het niveau ligt van het wettelijk minimumloon.

Voorzitter. Ik had nog een tweetal specifieke vragen over het inkomen. De heer Peters vroeg expliciet of het juist is dat het functieloon de basis is voor de inkomensondersteuning. Het antwoord daarop is ja. Ik had die vraag al en passant beantwoord. En ik heb hopelijk ook al een aantal keren aangegeven dat 100% wml zeker niet de bovengrens is'.

Reactie: Als Wajongers veel uren kunnen werken en een hoog functieloon verdienen dan 'werken' zij zich uit de Wajong. Dat geldt ook nu in de oWajong of nWajong. Daarvoor hoeven de regels niet te worden veranderd. Terecht geeft staatssecretaris van Ark aan dat slechts enkelen zich uit de Wajong oud en nieuw werken. Immers de Wajong is bedoeld voor mensen die niet het WML kunnen verdienen.

Een hoog functieloon betekent dus alleen dat je sneller de uitkering uit bent. Het betekent ook dat per gewerkt uur er **geen of minder aanvulling** vanuit de Wajong nodig is.

Als er echt rekening gehouden wordt met opleidingsniveau, opgedane werkervaring etc. zoals nu in de oWajong, dan is in het voorliggende wetsvoorstel een alternatief mogelijk, namelijk door de formule die gehanteerd wordt aan te passen door de toevoeging dat G (de grondslag) het functieloon is. Dan wordt het mogelijk om boven WML uit te komen. Het amendement Renkema (nr. 14) regelt dit op de juiste wijze.

Garantietermijn

'Op verzoek van de VVD — maar ik heb alle partijen hierover gehoord — zal ik een voorbeeld geven van hoe het garantiebedrag werkt en hoe dit ook het inkomen garandeert, zo zeg ik ook in de richting van de heer De Jong. Want voor alle Wajongers die op het moment van inwerkingtreding werken, vergelijkt het UWV de oude uitkering met de uitkering op basis van de nieuwe regels. Dat is dus een exercitie die over alle werkende Wajongers gaat. En als de uitkering op basis van de nieuwe regels lager uit zou komen dan de oude uitkering, dan krijgt de Wajonger een garantiebedrag, bijvoorbeeld als iemand nu in de Bemanregeling zit — dat is een logische — of in de voortgezette werkregeling. De Wajonger blijft aanspraak maken op het garantiebedrag, als hij of zij blijft werken in dezelfde baan met hetzelfde aantal uren of meer uren. En ook als de Wajonger wisselt van baan en de tussenliggende periode minder dan twee maanden is, blijft die aanspraak maken op het garantiebedrag als hij of zij weer aan het werk gaat. Als de Wajonger zijn baan verliest, valt hij of zij net als in de huidige situatie terug op de basisuitkering. Die is 70% van het WML. Dat is dus niet iets nieuws; dat gebeurt nu ook al. Deze inkomensachteruitgang wordt niet veroorzaakt door de nieuwe wet, maar door het verlies van werk. En als het niet lukt om binnen twee maanden opnieuw aan de slag te gaan, maar op een later tijdstip wel, dan gelden de nieuwe regels voor de loonaanvulling en geldt het garantiebedrag niet meer'.

Reactie: Er wordt meerdere malen gesuggereerd dat ook binnen het huidige stelsel men er in inkomen op achteruit kan gaan als men opnieuw gaat werken of van baan verandert. Dat klopt, als je in een minder betaalde baan of minder uren gaat werken ga

je erop achteruit, maar niet als het gaat om werk met hetzelfde uurloon en hetzelfde aantal uren.

In het wetsvoorstel daarentegen, ga je wel erop achteruit als het gaat om werk met het zelfde uurloon en het zelfde aantal uren (werk dat na de garantieperiode wordt gevonden). Maar pas aan het einde van het debat wordt dat schoorvoetend toegegeven.

'Waarom ik toch voor deze termijn heb gekozen — ook al kan ik het qua rechtvaardigheidsgevoel heel erg met de Kamer meevoelen — is dat het er op langere termijn ook voor zorgt dat de verschillen tussen Wajongers die op het moment van de inwerkingstreding een baan hebben en de andere Wajongers groter worden. Maar ik zeg er ook bij dat dit punt financiële consequenties met zich meebrengt. Bij twee jaar (...) zou gaan om cumulatief 67 miljoen euro. In de nota naar aanleiding van het verslag heeft de Kamer gevraagd wat het kost. Voor één jaar zou het 48 miljoen euro zijn.'

Reactie: Het respecteren van bestaande rechten kan altijd verschillen geven. Voor deze groep geldt: zij hebben al jaren hun leven ingericht op het inkomen dat zij door werk en aanvullende uitkering hebben verworven. Dat rechtvaardigt de verschillen.

Bezuiniging of niet

Ik begrijp heel goed dat de Kamer op dit punt medewetgever is, en dus ook de wet kan veranderen. Maar ik zeg er ook bij dat dit punt financiële consequenties met zich meebrengt. Daar waar deze wet nadrukkelijk, zo herhaal ik, geen bezuinigingsregel is — sterker nog, op een aantal punten heeft deze al extra financiering tot gevolg — zou hiervoor wel een allocatie van middelen moeten plaatsvinden. Dat geef ik de Kamer wel in overweging, ook al heb ik begrip voor de zorgen die de Kamer hierover heeft geuit. Nee, maar ik vind het wel heel fijn dat de Kamer, ook de leden die een kritische inbreng hadden, toch ook hier stil bij stond. Ik denk namelijk dat het voor heel veel mensen echt een heel grote stap en verbetering zal zijn. Dus dank daarvoor aan de Kamer.

Reactie: Geen bezuinigingsmaatregel volgens de staatssecretaris, maar waarom dan niet een inkomensregeling die zorgt dat iedereen profiteert en niemand erop achteruitgaat. En als het geen bezuiniging is (het is redelijk kostenneutraal), en er voor heel veel mensen een verbetering in zit –zoals de staatssecretaris beweert– dan kan het niet anders zijn dat de overige Wajongers die rekening betalen. Dat geldt ook voor de verlenging van de garantietermijn. Dat kost geld; geld dat zonder dit wetsvoorstel gewoon naar de Wajongers zou zijn gegaan. Een deel van de Wajongers betaalt om werken lonend te maken volgens de principes van deze staatssecretaris. Het wetsvoorstel van staatssecretaris van Ark heeft tot gevolg dat iedereen die in deeltijd werkt erop achteruit gaat omdat zij het recht op de voortgezette werkregeling verliezen. Dus profiteert het overgrote deel van de Wajongers niet!

Voortgezette regeling

'Het amendement van de heer Jasper van Dijk op stuk nr. 11 stelt voor om de voortgezette werkregeling 2010 te behouden. Dat is niet in lijn met het uitgangspunt dat meer werken moet lonen. Hierdoor blijft de situatie bestaan dat meer werken niet in alle gevallen loont. Daarom wil ik dit amendement ontraden.'

'Het recht op Wajong geeft mensen met een medische urenbeperking inkomensbescherming op het niveau van het sociaal minimum, zonder inkomens- en vermogenstoets. Door de systematiek van de Wajong is het totaalinkomen voor iemand

met een medische urenbeperking die werkt hoger dan het wml per uur en hoger dan het loon van een reguliere werknemer die in dezelfde mate in deeltijd werkt. Als iemand meer gaat werken, neemt het totale inkomen toe en als iemand niet werkt, is er het sociaal minimum. Een regeling voor medische urenbeperking maakt de uitvoering complex en daarom ontraad ik het amendement'.

Reactie: De voortgezette regeling gaat ervan uit dat de praktijk uitwijst dat iemand met een arbeidsbeperking zich inzet volgens zijn maximale vermogen, net als alle andere werkende Nederlanders met een fulltime baan. Er is geen andere keuze dan parttime werken. Fulltime is niet mogelijk door de beperking en daarom is het nodig iemand in een gelijke positie te brengen. Dat geeft naar onze mening recht op een inkomen van tenminste WML. Dit is de enige regeling die recht doet aan het begrip 'Werken naar Vermogen' en zou zeker voor mensen met een vastgestelde medische urenbeperking moeten gelden.

Effect op verschillende groepen Wajongers

De motie op stuk nr. 17 ontraad ik ook. Wat mij betreft gaat het niet over grote groepen mensen. De groep die profiteert is echt heel groot.

Reactie: De groep die lijkt te profiteren is de groep oWajong voor wie de Maatmanwissel niet van toepassing is.

Maar deze groep gaat er wel degelijk op achteruit want zij kunnen allemaal nu nog overstappen naar de nWajong en komen dan in de voortgezette werkregeling die hun inkomen aanvult tot het WML. Voor allen die in deeltijd werken is de voortgezette werkregeling beter dan de voorgestelde regeling. ***Kortom de overgrote meerderheid profiteert niet als zij nog voor 2021 overstappen naar de nWajong.***

De hele grote groep in de nWajong die nu werkt maar nog geen 7 jaar -om in aanmerking te komen voor de voortgezette regeling- profiteert ook niet van dit wetsvoorstel; hen wordt het perspectief op WML ontnomen.

Wie profiteert dus niet:

- Alle werkende Wajongers in de oWajong (door verlies maatmanwisseling, Breman en mogelijkheid van overstap).
- Alle werkende Wajongers in de nWajong die in de voortgezette regeling vallen
- Alle werkende Wajongers die nog niet lang genoeg werken om een beroep te doen op voortgezette regeling (zij kunnen op korte termijn wel profiteren, maar op lange termijn niet)

Het aantal mensen dat potentieel aanspraak maakt op de Bremanregeling bedraagt 3000.

Naar schatting maken eind 2020 32.500 mensen potentieel gebruik van voortgezette werkregeling.

Hoeveel mensen gebruikmaken van de Maatmanwissel is onbekend.

Maar duidelijk is dat tenminste 35.500 mensen erop achteruitgaan en van de overige werkenden met nWajong wordt het perspectief op WML ontnomen. Eind 2018 werkten er zo'n 59.000 Wajongers. Ruim meer dan de helft gaat er dus op achteruit als gevolg van deze wetgeving.

Dat werpt een ander licht op de ontrading van motie nr. 17

Wij roepen u op motie nr. 17 (Gijs van Dijk c.s) om de regels te harmoniseren zonder verslechtering, te steunen omdat niet het overgrote deel van de Wajongers erop vooruit gaat. Het overgrote deel Wajongers gaat er op achteruit.

Het amendement van de heer Renkema (nr.14) voorziet in een kleine aanpassing van de huidige formule en maakt werken voor iedereen lonend en zorgt er voor dat er geen of een hele geringe achteruitgang is bij verlies werk.

Wij roepen u op om voor amendement nr. 14 te stemmen. Dat maakt de noodzaak van een garantieregeling overbodig.

Tot slot

Wij hopen dat onze analyse bijdraagt tot de noodzakelijke duidelijkheid in deze complexe wetgeving die grote gevolgen heeft op het werken en leven van Wajongers.

Wij verzoeken u met klem om deze punten opnieuw te betrekken bij uw overwegingen in de behandeling van dit wetsvoorstel.

Met vriendelijke groet,

Kitty Jong
Vicevoorzitter FNV

Amma Assante
Voorzitter LCR

Rick Brink
Minister van Gehandicaptenzaken

Arend van Wijngaarden
Voorzitter CNV

Nic van Holstein
Voorzitter VCP

Illya Soffer
Ieder(in)

Margriet van Kampenhout
Voorzitter Wij staan op!

Bart de Bart
Voorzitter Studeren & Werken op Maat

Noortje van Lith
Activiste voor mensen met een arbeidsbeperking

Pauline Gransier
#2erangsburger

Patty van Belle
Voorzitter Coalitie voor Inclusie

